

Järva maakonnas Paide linnas Mustla külas Marilaane eraldistel 1 ja 13 aegjärgse raie, 3, 6, 8, 9, 10 ja 12 harvendusraie, 2, 5, 7 ja 11 sanitaarraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes AS A&P Mets (registrikood 10321314) volitatud esindaja Klaus Vinkmani (Vinkman) poolt 29.02.2024 esitatud metsateatistest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse (MS) § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1 Jätta algatamata Järva maakonnas Paide linnas Mustla külas Marilaane kinnistu (kinnistu registriosa nr 1991436, katastritunnus 56501:001:0026) eraldistel 1 ja 13 aegjärgse raie, 3, 6, 8, 9, 10 ja 12 harvendusraie, 2, 5, 7 ja 11 sanitaarraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2 Täiendavad keskkonnameetmed lisaks õigusaktidest tulenevatele nõuetele ei ole vajalikud.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 AS A&P Mets volitatud esindaja Klaus Vinkman esitas 29.02.2024 Keskkonnaametile metsateatist, millega kavandatakse Marilaane kinnistu eraldisel 1 aegjärkset raie, 0,51 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 34 tm, eraldisel 2 sanitaarraiet 0,19 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 23 tm, eraldisel 3 harvendusraiet 0,42 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 53 tm, eraldisel 5 sanitaarraiet 0,13 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 10 tm, eraldisel 6 harvendusraiet 3,2 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 100 tm, eraldisel 7 sanitaarraiet 1,89 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 35 tm, eraldisel 8 harvendusraiet 0,34 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 45 tm, eraldisel 9 harvendusraiet 0,41 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 30 tm, eraldisel 10 harvendusraiet 0,82 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 140 tm, eraldisel 11 sanitaarraiet 0,72 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 40 tm, eraldisel 12 harvendusraiet 1,41 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 120 tm, eraldisel 13 aegjärkset raie, 0,34 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 25 tm. Metsateatist on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris nr-tega 50000970918, 50000970920, 50000970922, 50000970926, 50000970932, 50000970934, 50000970936, 50000970938, 50000970940, 50000970944, 50000970946 ja 50000970948.

Kavandataav raieala paikneb Natura 2000 võrgustikku kuuluval **Kõnnumaa-Väätsa linnualal** ning Vabariigi Valitsuse 13.01.2005 määrusega nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine” (edaspidi määrus nr 1) kaitse alla võetud **Kõnnumaa-Väätsa metsise püsielupaiga piiranguvööndis**.

2.2 Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu selle kohta, kas kavandataav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, MS § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhinnangust (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhinnang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet teavitas haldusmenetluse seaduse § 41 alusel metsateatiste nr 50000970918, 50000970920, 50000970922, 50000970926, 50000970932, 50000970934, 50000970936, 50000970938, 50000970940, 50000970944, 50000970946 ja 50000970948 menetlustähtaja ületamisest 22.03.2024 kirjaga nr 13-4/24/5908 ja 18.06.2024 kirjaga nr 13-4/24/13144.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandataavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1 Kavandataav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Marilaane kinnistul on kavandatud eraldistel 1 ja 13 aegjärgset raiet kokku 0,85 ha suurusel alal (eraldisel 1 moodustub 0,51 ha suurune lank ja eraldisel 13 moodustub 0,34 ha suurune lank) hinnangulise raiemahuga 59 tm.

Uuendusraiet (sh turberaiet, mille hulka kuulub ka aegjärgne raie) tehakse, et võimaldada metsa uuendamist või uuenemist. Aegjärgse raie korral raiutakse uuendamisele kuuluvas metsas puid hajali üle raielangi kahe või enama raiejärguna (MS § 28 lõige 6 ja § 30 lõige 2).

Looduskaitseseaduse (LKS) § 14 lõige 6 sätestab, et kaitstaval loodusobjektil tuleb valik- ja turberaie tegemisel arvestada sama seaduse lisas sätestatud tingimustega, kui kaitse-eeskiri ei sätesta teisiti. LKS lisa „Valik- ja turberaie tingimused kaitstava loodusobjekti ning ranna ja kalda piiranguvööndis” punkti 2 kohaselt ei tohi 65%-lise ja suurema täiusega pustu I rinde täiust viia aegjärgse raie esimese järguga madalamale kui 50% ning 45–64%-lise täiusega puistu puhul madalamale kui 30%. Metsaregistrisse 30.03.2021 kantud metsa inventeerimisandmete alusel on Marilaane kinnistu eraldistel 1 ja 13 kasvavate puistute esimese rinde täiused vastavalt 49% ja 76%. Seega, antud juhul ei tohi eraldisel 13 puistu esimese rinde raiejärgne täius langeda alla 50% ning eraldisel 1 puistu esimese rinde raiejärgne täius langeda alla 30%.

Sanitaarraiet on kavandatud kokku 2,93 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 108 tm. Sanitaarraie on hooldusraie ja selle eesmärgiks on nakkusallikaks olevate või kahjurite

paljunemist soodustavate puude, samuti ohuallikat mittekujutavate surevate või surnud puude metsast eemaldamine ning selle tegemine ei tohi ohustada elustiku mitmekesisust (MS § 28 lõige 7 punkt 3, § 31 lõige 3).

Sanitaarraie käigus on lubatud raiuda metsa majandamise eeskirja¹ §-s 7 toodud tunnustele vastavaid puid ning puistu täius ei tohi langeda alla 30% (metsa majandamise eeskirja § 6 lõige 3).

Harvendusraiet on kavandatud kokku 6,6 ha suurusel alal hinnagulise raiemahuga 488 tm. Harvendusraie on hooldusraie (MS § 28 lõige 4 punkt 2). Harvendusraie eesmärgiks on metsa tiheduse ja koosseisu reguleerimine ning lähitulevikus väljalangevate puude puidu kasutamine (MS § 28 lõige 7 punkt 2). Pärast harvendusraiet ei tohi puistu esimese rinde rinnaspindala olla väiksem metsa majandamise eeskirja lisas 1 märgitust (MS § 31 lõige 2, metsa majandamise eeskirja § 6 lõige 4).

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Marilaane kinnistu asub Järva maakonnas Paide linnas. Kavandatud raieala jääb alale, kus kehtib Paide Vallavolikogu 27.10.2011 otsusega nr 48 kehtestatud Paide valla üldplaneering² (üldplaneeringu kehtestamise ajal asus maaüksus Paide vallas), millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud hooldusraiete käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja §-s 19 sätestatuga.

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raie töödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raie töödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raie töid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

² Leitav: <https://paide.kovtp.ee/kehtivad-uldplaneeringud>

3.1.8 Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1 Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Marilaane kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, kinnistu asub hajaasustuspäikonnas. Kavandatava raieala mõjualas (milleks on kuni 30 m)³ ei ole ühtegi teist kavandatud raieala (kehtivaid raieid lubavaid registrikandeid metsaregistris). Antud raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealad asuvad jänesekapsa, jänesekapsa-mustika, angervaksa, naadi, mustika-kõdusoo ja jänesekapsa-kõdusoo kasvukohatüüpides.

Eraldisel 3 ja 10 kasvavad küpse metsa arenguklassi kuuluvad halli lepa enamusega puistud, eraldisel 9 kasvab küpse metsa arenguklassi kuuluv sangleppa enamusega puistu, eraldisel 1, 8 ja 12 küpse metsa arenguklassi kuuluvad kase enamusega puistud, eraldisel 5 ja 11 küpse metsa arenguklassi kuuluvad kuuse enamusega puistud ja eraldisel 13 kasvab küpse metsa arenguklassi kuuluv männi enamusega puistu.

Eraldisel 2 kasvab valmiva metsa arenguklassi kuuluva kuuse enamusega puistu ja eraldisel 7 kasvab valmiva metsa arenguklassi kuuluva männi enamusega puistu.

Eraldisel 6 kasvab keskealise metsa arenguklassi kuuluva männi enamusega puistu.

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõearsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatavast raieist otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse. Raiealaga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, ala ei paikne veekogude rannal või kaldal ega märgalal ning seal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Kavandatav raieala asub **Kõnnumaa-Väätsa metsise püsielupaiga piiranguvööndis**, mis paikneb Natura 2000 võrgustikku kuuluval **Kõnnumaa-Väätsa linnualal**. Kõnnumaa-Väätsa metsise püsielupaik on kaitse alla võetud määrusega nr 1, millega on kaitse alla võetud II kaitsekategooriasse⁴ kuuluva linnuliigi metsise (*Tetrao urogallus*) väljaspool kaitsealasid asuvad elupaigad, mida tuleb kaitsta liigi soodsa seisundi tagamiseks (määrus nr 1 § 1).

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine”.
https://media.rmk.ee/files/Rakendusuuring_Metsafragmentid_lopparuanne_R1.pdf

⁴ II kaitsekategooria liigid on kaitse alla võetud Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määrusega nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu”.

Tingimused metsa majandamisele püsielupaiga piiranguvööndis on sätestatud määruse nr 1 §-s 4.

Kavandatav raieala asub Eesti looduse infosüsteemi (EELIS) andmetel metsise piiritletud elupaigas, mille registrikood on KLO9133779.

Kavandatavad raiealad asuvad EELIS-e andmetel lisaks III kaitsekategooria⁵ kaitsealuste linnuliikide mustrahni (*Dryocopus martius*), händkaku (*Strix uralensis*) ja laanepüü (*Tetrastes bonasia*) elupaigas (registrikoodid KLO9131834, KLO9131875 ja KLO9131906).

Kultuuriväärtusi kavandataval raiealal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud MS §-s 35. Kavandatavate raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatava sanitaarraie keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raie mõju keskkonnaelementidele:

Kehtiva kaitsekorra järgi on puidu kokku- ja väljavedu keelatud külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja (määruse nr 1 § 3 kohaselt Keskkonnaamet) võib seda lubada juhul, kui pinnas võimaldab (määruse nr 1 § 4 lõige 9). Raietegevusel ei ole negatiivset mõju, kui puidu kokku- ja väljavedu tehakse külmunud pinnaselt või kaitseala valitseja nõusolekul külmumata pinnasega, juhul, kui pinnas seda võimaldab

Vesi – raiealal ja selle vahetus läheduses ei asu veekogusid, seega raietööd veekogusid ei mõjuta.

Välisõhk ja kliima - kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksikud raied eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus - raied, mille käigus raiutakse kahjustatud puid ja ei teki lagedat ala, on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele, puistu täius oluliselt ei muutu, seega ei mõjuta raied eelduslikult oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele - kavandatav raie neid elemente ei mõjuta. Raie on kavandatud kokku 10,38 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 655 tm raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskooormus. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

⁵ III kaitsekategooria liigid on kaitse alla võetud keskkonnaministri 19.05.2004 määrusega nr 51 „III kaitsekategooria liikide kaitse alla võtmine”.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatav raie on ühekordne lühiajalise mõjuga, kestusega umbes üks kuu. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raie on kavandatud Natura 2000 võrgustikku kuuluval **Kõnnumaa-Väätsa linnualal**. Ala kaitse-eesmärgid on loetletud korralduse nr 615 lisa 1 punkti 1 alapunktis 18.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Kõnnumaa-Väätsa linnuala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi⁶ artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁷ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

3.3.1.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Eraldistel 1 ja 13 kavandatava aegjärgse raie esimese raiejärgu käigus raiutakse puistud hajusalt hõredamaks, kuid puistute esimesed rinded säilivad (vastavalt täiusega vähemalt 50% ja 30%), vana metsa osakaal piirkonnas ei lange, ei toimu piiranguvööndi metsade vanuselise struktuuri nihkumist nooremate metsade suunas. Puistud säilivad, metsamaastik ei killustu ning maastikuilme ei muutu oluliselt.

Sanitaarraie tegemisel säilib puistu esimene rinne (ei teki lagedat ala). Raiete käigus raiutakse kahjustatud puid kokku 2,93 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 108 tm, muutes puistut hajusalt hõredamaks, puistu täius oluliselt ei muutu vana metsa osakaal piirkonnas ei lange, ei toimu piiranguvööndi metsade vanuselise struktuuri nihkumist nooremate metsade suunas. Puistu säilib, seega metsamaastik ei killustu ning maastikuilme ei muutu ning olulist kumulatiivset mõju ei ole.

Harvendusraie tegemisel säilib puistu esimene rinne (ei teki lagedat ala), puistu esimese rinde rinnaspindala peab jääma vähemalt metsa majandamise eeskirja lisas 1 toodud alammääradele vastavaks. Raie käigus raiutakse hajusalt puid, muutes puistut hajusalt hõredamaks, vana metsa osakaal piirkonnas ei lange, ei toimu piiranguvööndi metsade vanuselise struktuuri nihkumist nooremate metsade suunas. Puistu säilib, seega metsamaastik ei killustu ning maastikuilme ei muutu ning olulist kumulatiivset mõju ei ole.

⁶ Looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50). Allikas: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>

⁷ Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21–22.) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

Aegjärksed raied, sanitaarraied ja harvendusraied on kavandatud **Kõnnumaa-Väätsa linnuala** kaitse-eesmärgiks oleva metsise elupaika. Metsise pikaajaliseks kaitse eesmärgiks on stabiilse või kasvava populatsiooni saavutamine (1500-2400 metsisekukke) ja vähemalt 400 mänguasurkonna säilimine. Metsise ja tema elupaikade kaitse on tagatud siseriiklike õigusaktidega, antud juhul jääb ala püsielupaiga piiranguvööndisse, kus majandustegevus on lubatud (LKS § 31 lõige 1).

LKS § 55 lõige 6 sätestab, et kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud. Nagu enamik liike, on ka metsis tundlik munemis- ja haudumisaegse häirimise suhtes. Metsise kaitse tegevuskava⁸ kohaselt on metsise põhiliseks häirimiseks pesitsusperioodil (sh mänguperioodil) tehtavad metsatööd, trasside raied ning teised metsas tehtavad tööd. Raied pesitsusperioodil võivad viia pesitsuse ebaõnnestumiseni. Isaslindude mänguaeg kestab veebruarist kuni maikuu keskpaigani. Emaslind muneb vahemikus aprilli keskpaigast kuni juuni keskpaigani, haudumine kestab 26 päeva. Pojad kooruvad tavaliselt juuni esimesel poolel. Oluline elufaas on tibude toitumisperiood. Paljunemisperioodil 1. veebruarist kuni 31. juulini metsise elupaigas raietöödest hoidumine aitab tagada eduka pesitsemise.

Kuna kavandatava raieala mõjualas ja raiealal ei asu lisaks eespool käsitletule muid Kõnnumaa-Väätsa linnuala kaitse-eesmärkideks olevate liikide elupaiku, siis kavandatav raietegevus Kõnnumaa-Väätsa linnuala kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatav raie ei mõjuta ebasoodsalt Kõnnumaa-Väätsa linnuala kaitse-eesmärke ega nimetatud ala terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Sanitaarraie on kavandatud siseriiklikult kaitse alla võetud Kõnnumaa-Väätsa metsise püsielupaiga piiranguvööndis. Mõju püsielupaiga kaitse-eesmärkidele, mis kattuvad Kõnnumaa-Väätsa linnuala kaitse-eesmärkidega, on käsitletud punktis 3.3.1.2.

Kavandatav raieala asub lisaks III kaitsekategooria kaitsealuste linnuliikide musträhni, händkaku ja laanepüü elupaigas. Musträhni elupaigaks on metsad ja säilikpuudega raiesmikud. Händkakk eelistab pesitseda vanades viljakates metsades, saaki jahib väikestel lagendikel. Pesitseb eelistatult õõnsas puutüükas või puuõõnsuses, sageli ka kulliliste vanades pesades väga erinevates biotoopides (mõnikord ka raiesmikel). Kui raie käigus säilitatakse surnud puid (eelistatavalt mändi) ning õõnsustega puid ja tüükaid, siis kavandatavad väikesemahulised raied metsaosa sobivust musträhni ning händkaku elupaigana ei vähenda. Laanepüü eelistab pesitseda segametsades. Oluline on vältida raietöödega lindude häirimist pesitsusajal ning välistada raietöödega kaasnev pesade hävitamise oht, mille tõttu tuleb kogu raiealal vältida raietegevust pesitsusperioodil. Metsise pesitsusrahu tagamiseks seatav ajaline piirang 1. veebruarist kuni 31. juulini katab ka musträhni, händkaku ja laanepüü pesitsusperioodi.

Raiealal ja selle 30 m mõjualas ei esine muid kaitstavaid loodusobjekte, sh kaitsealuste liikide leiukohti, mida raie mõjutaks.

3.3.2 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Kavandatud sanitaarraiete, aegjärksetel raietel ja harvendusraietel Marilaane kinnistul maaüksusel ei ole olulist (sh kumulatiivset) mõju. Raietel säilib puistu esimene rinne (ei teki lagedat ala). Seega ei ole kavandatavatel raietel olulist koosmõju kaitse-eesmärkidele.

⁸ Keskkonnaministri 20.05.2015 käskkirjaga nr 456 kinnitatud „Metsise (*Tetrao urogallus*) kaitse tegevuskava”, leitav: <https://pilv.envir.ee/index.php/s/7i5MKGRrkTqXK6r?path=%2FLoomad%2FLinnud>

Raied on kooskõlas üldplaneeringuga, LKS-ga, määrusega nr 1 ja MS-ga ning muude õigusaktidega, seega eelduslikult olulist koosmõju ei ole.

3.3.3 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Püsielupaigas kaitstavale linnuliigile metsis kahjulike mõjude minimeerimiseks tuleb piiranguvööndis metsa majandamisel arvestada määruses nr 1 ja LKS-s toodud nõuetega.

Püsielupaiga piiranguvööndis on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab (määruse nr 1 § 4 lõige 9).

Püsielupaiga piiranguvööndis on aegjärgne raie lubatud 1. septembrist 31. jaanuarini (määruse nr 1 § 4 lõige 7).

LKS § 55 lõikest 6 lähtuvalt on keelatud kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal. Sellest tulenevalt seatakse harvendus- ja sanitaarraietele ajaline piirang 1. veebruarist kuni 31. juulini, mis aitab vältida metsise, mustrahni, händkaku ja laanepüü häirimist sigimisperioodil ning pesade ja munade hävitamist. LKS § 55 lõige 6¹ sätestab, et keelatud on looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal. Lindude pesitsemise tippaeg on aprilli keskpaigast suve keskpaigani, seega tagab raietöödele seatav ajaline piirang pesitsusrahu ka teistele metsalindudele.

Soovitused lähtuvalt metsise elupaiganõudlusest:

- 1) säilitada suuremaid haralisi mände (sobivad metsisele mängu- ja toidupuudeks);
- 2) hoida võimalikult palju puhmastikuga maapinda raidmetest puhtana (koondada raidmed kokkuveoteedele), et mitte vähendada oluliselt metsiste toitumiseks vajaliku puhmastiku pinda ja ligipääsetavust tibudele;
- 3) jätta raiumata osa surnud puid ning puutüükad, säilitada õõnsustega puud.
- 4) jätta 1 ha kohta vähemalt 2 raiumata 0,1 ha suurust eraldiseisvat ala, kus säilitatakse ka alusmets ja II rinne.

Metsise jaoks on oluline puhmarinde, eriti mustika säilimine, mis on tähtsal kohal metsise toidulaua. Suuremad haralised männid sobivad metsisele mängu- ja toidupuudeks. Täpsemat teavet metsise elupaiganõudluse kohta on võimalik leida metsise kaitse tegevuskavast.

Lähtuvalt LKS § 14 lõikest 6 ja LKS lisast ei tohi kavandatava aegjärgse raiega eraldise 13 puistu I rinde täiust viia alla 50% ning eraldise 1 puistu I rinde täiust alla 30%.

Pärast harvendusraiet ei tohi puistu esimese rinde rinnaspindala olla väiksem metsa majandamise eeskirja lisas 1 märgitust (MS § 31 lõige 2, metsa majandamise eeskirja § 6 lõige 4).

Sanitaarraiega on lubatud raiuda metsa majandamise eeskirja §-s 7 loetletud puid. Metsateatisel märgitud sanitaarraie hinnangulise mahu täitumisel tuleb raie jätkamiseks esitada uus sanitaarraie metsateatis.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud metsa majandamise eeskirjaga.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4 Eelhinnangu järeldus

Kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Ebasoodsad mõjud Natura 2000 võrgustiku alale on välistatud. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Kõnnumaa-Väätsa linnuala, mis kuulub Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariilukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Jaan-Markus Järva
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond